

Zbog velikog značaja ove materije za sve **obveznike komunalne takse za isticanje firme**, u nastavku je prikazan tekst:

1. **presude** Kantonalnog suda u Tuzli donesene u upravnoj stvari razreza komunalne takse za istaknutu firmu, kojom su **poništeni osporeni i prvostepeni akt**, prema kojima je tužilac bio dužan platiti komunalnu taksu za isticanje firme,

2. **zahtjeva** Kantonalnog suda u Tuzli za pokretanje postupka kod Ustavnog suda Bosne i Hercegovine radi **ocjene ustavnosti Zakona o komunalnim taksama**, u vezi obaveze plaćanja komunalne takse za isticanje firme,

3. **odluke o dopustivosti i meritumu** koju je Ustavni sud Bosne i Hercegovine donio po tom zahtjevu, objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj 12/24, kojom je ocijenjeno da odredbe člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te član 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89), a koje se odnose na **obavezu plaćanja komunalne takse za isticanje firme, nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvencije o ljudskim pravima:**

1. Presuda Kantonalnog suda u Tuzli:

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U TUZLI
Broj: 03 0 U 022843 22 U 2
Tuzla, 14.02.2024. godine

Kantonalni sud u Tuzli, prilikom nejavnog rješavanja, sudija Amira Ferizbegović, uz sudjelovanje zapisničara Razije Avdić, u upravnom sporu pokrenutom po tužbi tužitelja "Sport Plus" d.o.o. Novi Travnik 23, koga zastupa punomoćnik Samir Čengić, advokat iz Sarajeva, protiv rješenja tuženog Federalnog ministarstva finansija Sarajevo broj: 03-15-1405/16-I.S. (OP) od 07.07.2022. godine u upravnoj stvari razreza komunalne takse za istaknutu firmu za 2016. godinu, dana 14.02.2024. godine donio je slijedeću:

P R E S U D U

Tužba se UVAŽAVA, pa se osporeno rješenje, kao i porezna prijava Kantonalnog poreznog ureda Tuzla-Porezna ispostava Lukavac, broj: 13-3/6-15-34-4221/16, od 06.10.2016. godine, PONIŠTAVAJU.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv osporenog akta bliže opisanog u uvodu presude, kao konačnog u upravnom postupku, tužitelj je ovom sudu, dana 31.08.2022. godine, putem naprijed navedenog punomoćnika, podnio dozvoljenu i blagovremenu tužbu za pokretanje upravnog spora.

Iz navoda tužbe slijedi, da se osporeni akt pobija zbog: povreda pravila postupka, nepravilne primjene materijalnog prava, zbog nepravilno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Tužbom se predlaže da sud presudom poništi osporeni i prvostepeni akt.

Tuženi je u odgovoru na tužbu predložio da se tužba odbije kao neosnovana.

Nakon prijema odgovora na tužbu i upravnih spisa sud je ocijenio da pitanje ustavnosti Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“, br. 21/77, 35/88 i 26/89, te „Službeni list R BiH“ broj 2/92), kao i Odluke o komunalnim taksama („Službeni glasnik opštine Lukavac“, broj 10/09, 2/10, 3/16 i 10/16), predstavlja prethodno pitanje u ovoj upravnoj stvari, zbog čega je zahtjevom u predmetu broj 03 0 U 023005 22 U, od 30.11.2022. godine, od Ustavnog suda Federacije BiH, zatražio da odluči da li su odredbe člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2., te člana 12. Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, „Službeni list R BiH“ broj 2/92), te odredbe člana 3. i tarifnog broja 1. Odluke o komunalnim taksama („Službeni glasnik opštine Lukavac“, broj 10/09, 2/10, 3/16 i 10/16 - u daljem tekstu: Odluka), u dijelu koji se odnosi na komunalnu taksu za isticanje firme, u skladu sa odredbama člana A-II-2. stav 1. tačka c) (Pravo na jednakost pred zakonom) i tačka k) (Pravo na imovinu) Ustava Federacije BiH, odnosno člana 6. (Pravo na pravično suđenje) i člana 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravima, u vezi sa članom 1. Prvog protokola uz tu Konvenciju (Pravo na imovinu), zbog čega je rješenjem broj: 03 0 U 022843 22 U od 25.04. 2023. godine, prekinuo postupak do odluke Ustavnog suda.

Odlučujući o tom zahtjevu Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je, rješenjem broj: U-37/22, od 28.02.2023. godine, isti odbacio, navodeći kao razlog da ga je, umjesto predsjednika suda, podnio sudija ovog suda.

Nakon toga ovaj sud je Ustavnom sudu Federacije, u predmetu broj 03 0 U 022832 22 U, dana 22.03.2023. podnio novi zahtjev za pokretanje postupka radi ocjene ustavnosti pomenutih propisa, koji je potpisala predsjednica suda.

Odlučujući o tom zahtjevu Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine donio je presudu broj: U-12/23, od 22.11.2023. godine, kojom je, u stavu 1. izreke, zahtjev ovog suda za ocjenu ustavnosti odredaba Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te „Službeni list R BiH“ broj 2/92), odbacio iz razloga što taj Zakon nije na snazi, dok je, stavom 2. izreke iste presude, utvrdio da odredbe člana 3. stav 1., u dijelu koji glasi „i koeficijentima djelatnosti“, i stav 6., kao i tarifni broj 1. naprijed pomenute Odluke, nisu u skladu sa Ustavom Federacije BiH.

Pred toga, Ustavni sud Bosne i Hercegovine u predmetu U 11/23 u Odluci o dopustivosti i meritumu, odlučujući, po zahtjevu Kantonalnog suda u Tuzli u ovom predmetu, za ocjenu ustavnosti člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2., te člana 12. pomenutog Zakona o komunalnim taksama, utvrdio je da član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2., te član 12. pomenutog Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te „Službeni list R BiH“ broj 2/92), nisu u skladu sa članom II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U skladu sa članom 61. stav (2) Pravila Ustavnog suda, ukida se član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2., te član 12. pomenutog Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89).

U skladu sa članom 61. stav (3) Pravila Ustavnog suda, član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2. te član 12. Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89) prestaju važiti, narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

Tužba je osnovana.

Nakon što je razmotrio tužbu, odgovor na tužbu i sve upravne spise, sud je ispitao zakonitost osporenog rješenja, pa je, cijeneći zahtjev, navode i razloge istaknute u tužbi i odgovoru na tužbu, pomenutu presudu Ustavnog suda Federacije BiH, kao i sve bitne

činjenice, dokaze i podatke iz predmetnih upravnih spisa, odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz sadržaja upravnih spisa slijedi da je osporenim rješenjem kao neosnovana odbijena žalba tužitelja koja je izjavljena protiv porezne prijave Kantonalnog poreznog ureda Tuzla-Porezna ispostava Lukavac, broj 13-3/6-15-34-4221/16, od 06.10.2016. godine.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je, na osnovu spornih odredaba predmetne Odluke, Porezna ispostava Lukavac, u ime tužitelja, podnijela pomenutu poreznu prijavu, kojom je tužitelj obavezan da plati komunalnu taksu na istaknutu firmu za 2016. godinu, za dva (2) uplatna mjesta na području Općine Lukavac, u ukupnom iznosu od 3.542,00 KM.

Protiv pomenute prijave tužitelj je izjavio žalbu tuženom, u kojoj je, između ostalog, osporio pravni osnov za donošenja pobijane prijave, jer smatra da je predmetna Odluka, na kojoj se temelji razrez predmetnih obaveza, suprotna Ustavu Federacije BiH, i da, kao takva, ne može proizvoditi pravno djelovanje.

Odlučujući o žalbi protiv prvostepenog akta tuženi je žalbu tužitelja konačnim osporenim aktom odbio kao neosnovanu, posebno istakavši: da se ne mogu prihvatiti prigovori tužitelja, da u konkretnom slučaju nije trebalo primjeniti predmetnu Odluku iz razloga što je predmetna Odluka na snazi i nije bila predmet ocjene pred Ustavnim sudom Federacije BiH, a da je, za utvrđivanje da li je općinska odluka u saglasnosti sa Ustavom Federacije BiH, nadležan jedino Ustavni sud Federacije BiH, a ne upravni organi i redovni sudovi, radi čega isti ne mogu odbiti primjenu propisa koje je donijelo nadležno općinsko tijelo Općine Lukavac, kao propisa koji je bio na snazi u vrijeme razreza komunalne takse.

Imajući u vidu navedeno, sud je ocijenio da je materijalno pravo u ovoj upravnoj stvari nepravilno primjenjeno i da su tužena strana i prvostepeni organ iz nespornih činjenica izveli nepravilan zaključak u vezi primjene materijalnog prava.

Naime, iz odredaba člana 3. predmetne Odluke vidljivo je da su za utvrđivanje visine komunalne takse za isticanje firme propisana dva mjerila, i to: 1. koeficijent položajne pogodnosti, koji prestavlja zonu grada u kojoj je firma istaknuta i 2. koeficijent djelatnosti.

Koeficijent položajne pogodnosti predviđen je za tri zone grada, i iznosi 0,5 za prvu, 1,0 za drugu i 1,3 za treću zonu, dok se koeficijent djelatnosti kreće u rasponu od 0,25 (za djelatnost taksi prevoza) do čak 138 (za pravna lica koja obavljaju djelatnost proizvodnja cementa, proizvodnja sode, proizvodnja koksa i eksploatacija uglja), iz čega je vidljivo da je taksa po osnovu najvećeg koeficijenta djelatnosti 552 puta veća od takse propisane po osnovu najmanjeg koeficijenta djelatnosti, s tim da je za obveznike koji obavljaju djelatnost sportske kladionice (koju djelatnost obavlja tužitelj) predviđen koeficijent od 7,7, koji je preko 30 puta veći od najmanjeg koeficijenta djelatnosti.

Iz tih odredaba Odluke i Tarifnog broja 1. vidljivo je, dakle, da koeficijent djelatnosti predstavlja primarni i odlučujući kriterij za utvrđivanje visine komunalne takse za isticanje firme, dok je koeficijent položajne pogodnosti sporedan, i gotovo zanemarljiv kriterij.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u većem broju svojih odluka, među kojima i u naprijed pomenutoj, utvrdio je, da je kriterij vrste djelatnosti kojom se bavi takseni obveznik, subjektivan kriterij, i da nije podoban da uopšte bude kriterij za određivanje visine komunalne takse za isticanje firme.

S tim u vezi, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je u predmetnoj presudi, između ostalog, istakao:

„ ... Osporenim Tarifnim brojem 1. Odluke o komunalnim taksama tabelarno su prikazani koeficijenti za izračun komunalne takse za svaku istaknutu firmu, oznaku, obilježje ili natpis na poslovnim i drugim prostorijama i objektima, kojima se označava da određeno pravno ili fizičko lice obavlja izvjesnu djelatnost ili zanimanje.

Iz prednjeg nedvosmisleno proizilazi da visina propisane komunalne takse za svaku istaknutu firmu zavisi, između ostalog, i od vrste djelatnosti koju obveznik obavlja (koeficijent djelatnosti), a što se potvrđuje uvidom u tabelarni dio osporenog Tarifnog broja 1. gdje se vidi da su obveznici komunalne takse na istaknutu firmu prvenstveno razvrstani po djelatnostima koje obavljaju. Kako se ovdje radi o naplati komunalne takse za istaknutu firmu, Ustavni sud Federacije smatra da dominacija kriterija djelatnosti, proturječi ustavom zagaranovanim principu jednakosti pred zakonom, što je do sada više puta utvrđivano i obrazloženo u relevantnoj praksi Ustavnog suda Federacije.

Ustavni sud Federacije je, upravo štiteći ustavom zagaranovanu jednakost pred zakonom građana Federacije Bosne i Hercegovine i pravnih lica koje na njenom teritoriju vrše neku privrednu djelatnost, već ranije, odlučujući u nizu predmeta ove vrste, zauzeo jasan stav da propisivanje različite visine godišnje komunalne takse za istaknutu firmu po kriteriju djelatnosti, predstavlja povredu ustavnog principa jednakosti pred zakonom utvrđenog odredbom Člana II.A.2.(l) c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, o čemu svjedoči ustavnosudska praksa ovog suda nastala kroz odluke navedene u tački 6. obrazloženja ove presude.

Osim toga ukazuje se i na činjenicu da je Ustavni sud Federacije u više navrata već cijenio ustavnost odredbi odluka o komunalnim taksama Općine Lukavac (sada Grad Lukavac) i svaki put utvrdio naprijed navedeni stav.

Očigledno je da kod donošenja Odluke o komunalnim taksama čije odredbe su predmet osporavanja u ovom ustavnosudskom postupku gore pomenutim presudama utvrđena neustavnost nije otklonjena, jer je u osporenoj odredbi Odluke zadržan kriterij djelatnosti obveznika plaćanja takse. Njegov učinak nije otklonjen ni uvođenjem korekcije visine komunalne takse na istaknutu firmu na osnovu koeficijenta položajne pogodnosti i zona u kojima je firma istaknuta, jer visinu taksi i dalje primarno određuje kriterij djelatnosti. U tom smislu takva odredba u suprotnosti je sa odredbom Člana II.A.2.(l) c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.“

Prema tome, Ustavni sud Federacije je u predmetnoj odluci jasno istakao da dominacija kriterija djelatnosti, proturječi ustavom zagaranovanim principu jednakosti pred zakonom, da propisivanje različite visine godišnje komunalne takse za istaknutu firmu po kriteriju djelatnosti, predstavlja povredu tog ustavnog principa utvrđenog odredbom člana II.A.2.(l) c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, i da ta neustavnost, koja je utvrđivana i u ranijim Odlukama o komunalnim taksama Općine Lukavac, nije otklonjena ni donošenjem predmetne Odluke i uvođenjem korekcije visine komunalne takse na istaknutu firmu na osnovu koeficijenta položajne pogodnosti i zona u kojima je firma istaknuta, pošto visinu taksi i dalje primarno određuje kriterij djelatnosti.

Iz tog razloga ovaj sud smatra da predmetna Odluka, zbog pomenute neustavnosti, nije primjenjiva u dijelu koji se odnosi na Tarifni broj 1., i zbog čega se osporeni i prvostepeni akt moraju poništiti zbog primjene neustavnog propisa.

Dalje, sud posebno ističe da je obaveza plaćanja predmetne takse tužitelju utvrđena poreznom prijavom (koja predstavlja prvostepeni upravni akt u ovoj upravnoj stvari), ali da odredbama Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 – Ustavni sud Federacije BiH, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15), a ni odredbama bilo kojeg drugog zakona, nije propisano, da se za plaćanje takse za isticanje firme, ili bilo koje druge

takse, podnosi porezna prijava, niti je propisan rok za njeno podnošenje, niti mogućnost da, u slučaju kada obveznik plaćanja takse za isticanje firme ne podnese poreznu prijavu, takvu prijavu u ime poreznog obveznika podnese Porezna uprava, zbog čega sud smatra da, u slučaju kada obveznik ne podnese prijavu za plaćanje takse za isticanje firme, Porezna uprava nije ovlaštena da, u njegovo ime, podnese poreznu prijavu za naplatu ove takse.

Ovo stoga što je, odredbama člana 21. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine propisano, *da Porezna uprava ima ovlaštenje da podnese poreznu prijavu u ime poreznog obveznika onda kada porezni obveznik nije podnio poreznu prijavu u roku od petnaest (15) dana od krajnjeg roka za podnošenje porezne prijave koji je propisan poreznim zakonima.*

Prema sadržaju pomenutih zakonskih odredaba Porezna uprava, dakle, ima ovlaštenje da, u ime poreznog obveznika, podnese poreznu prijavu samo onda kada porezni obveznik nije podnio poreznu prijavu, čije podnošenje je, kao obaveza poreznog obveznika, propisano posebnim poreznim zakonom u nekom konkretno određenom zakonskom roku.

Međutim, u konkretnom slučaju prvostepeni organ je u ime tužitelja podnio poreznu prijavu za plaćanje komunalne takse za isticanje firme, iako nijednim zakonom nije predviđeno da se za njeno plaćanje podnosi porezna prijava, pa samim tim nijednim zakonom nije određen ni rok za njeno plaćanje, kako bi Porezna uprava, nakon proteka tog zakonskog roka, mogla zakonito podnijeti poreznu prijavu umjesto poreznog obveznika.

Osim toga, predmetna taksa, ni po svojoj svrsi i prirodi, ni po odredbama Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, a ni po odredbama bilo kojeg drugog zakona ne predstavlja poreznu obavezu.

Ovo tim prije ako se ima u vidu da su, prema noveliranim odredbama člana 3. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, kojima su definisana značenja pojmova poreza, doprinosa i taksi, porezi definisani kao *novčani iznosi koji je porezni obveznik dužan plaćati budžetu u skladu sa poreznim zakonima*, dok su takse određene kao *novčane obaveze koje je porezni obveznik dužan platiti u skladu sa zakonima kojima se regulišu takse.*

Prema tome, s obzirom da je u konkretnom slučaju prvostepeni organ prvostepenim aktom u ime tužitelja podnio poreznu prijavu za plaćanje komunalne takse za isticanje firme, koja taksa ne predstavlja poreznu obavezu, a posebno ne predstavlja poreznu obavezu za čije plaćanje je, posebnim poreznim zakonom, propisana obaveza tužitelja da podnese poreznu ili bilo kakvu prijavu, i to u nekom konkretno određenom zakonskom roku, nakon čijeg isteka Porezna uprava u ime poreznog obveznika podnosi poreznu prijavu, sud smatra da prvostepeni organ, ni po odredbama člana 21. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, ni po drugim odredbama tog ili drugog zakona, nije imao formalnu nadležnost i ovlaštenje da, za naplatu komunalne takse, u ime tužitelja podnese predmetnu poreznu prijavu, što predstavlja dodatni razlog za poništavanje osporenog i prvostepenog akta po odredbama člana 12. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj 9/05).

Dalje, sud ističe da se predmetnom Odlukom pravna i fizička lica obavezuju da plate određenu naknadu za postavljanje firme na svoje (ili tuđe) poslovne i druge prostore (koji su najčešće u privatnoj svojini/vlasništvu), iako sve konkretne radnje i poslove oko postavljanja firme vrši njen imalac, tako da općina, u vezi postavljanja firme

obvezniku plaćanja ove takse, ne pruža bilo kakvu uslugu (niti u vidu vođenja određenog upravnog ili drugog postupka, niti u vidu preduzimanja bilo kojih konkretnih radnji ili donošenja konkretnih akata-rješenja, odobrenja, uvjerenja i sl.), te da postavljanjem firme od strane njenog imaooca za državni organ ili javno-pravno tijelo ne nastaju bilo kakvi troškovi, izdaci ili obaveze, zbog čega sud smatra da „taksa“ za isticanje firme nema ni karakter, ni obilježja takse, kao javne obaveze, i da stoga obavezivanje imalaca firme na njeno plaćanja nije uopšte u javnom interesu.

Sud takođe smatra da se plaćanjem predmetne takse povređuje i pravo taksenih obveznika na imovinu, budući da takse, kao javne obaveze, predstavljaju novčani ekvivalent za razne vrste usluga koje organi državne administracije ili druga javno-pravna tijela pružaju fizičkim i/ili pravnim licima, a u konkretnom slučaju obveznicima plaćanja predmetne takse ne vrše se bilo kakve usluge, niti za bilo koji organ ili javno-pravno tijelo nastaju bilo kakvi troškovi, izdaci ili obaveze.

Iz toga razloga sud smatra da ne postoji javni interes za obavezivanje fizičkih i pravnih lica na plaćanje ove javne obaveze, te da bi čak i da javni interes postoji, bio narušen princip pravične ravnoteže između javnog i privatnog interesa.

Ovo tim prije ako se ima u vidu činjenica da visina predmetne takse nije ničim ograničena, zbog čega je njihovo određivanje prepušteno samovolji lokalnih zajednica, koje njenu visinu, u nekim općinama i gradovima, za postavljanje samo jedne firme za pojedine vrste djelatnosti određuju i u iznosima od po 50.000,00 KM, pa čak i u većim iznosima.

Pored toga, sud posebno primjećuje da se postavljanje firme (na privatnom ili javnom objektu) vrši samo jednom (prilikom započinjanja djelatnosti), i to od strane vršioca određene djelatnosti, a da se plaćanje takse za njeno isticanje, po predmetnoj Odluci zahtijeva svake godine, i to na unaprijed neograničeno vrijeme, tj. sve dok pravno ili fizičko lice koje je firmu postavilo posluje.

Iz svih navedenih razloga sud je ocijenio da nije bilo valjanog zakonskog osnova za donošenje prvostepenog akta - porezne prijave, podnesene od strane prvostepenog organa.

S obzirom na izloženo, a pošto ni tužena strana pri donošenju osporenog akta nije vodila računa o naprijed navedenoj nepravilnoj primjeni materijalnog prava, na osnovu odredaba člana 12. stav 1. tačka 2. i 4., člana 28. stav 4., te člana 36. stav 1., 2. i 3. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05), sud je pravilnom primjenom materijalnog prava odlučio na način bliže opisan u izreci presude.

Z a p i s n i č a r:
Razija Avdić, s.r.

S u d i j a:
Amira Ferizbegović, s.r.

POUKA:
Protiv ove presude nije dozvoljena žalba.

....

*U nastavku je prikazan tekst zahtjeva Kantonalnog suda u Tuzli za pokretanje postupka radi ocjene ustavnosti Zakona o komunalnim taksama u vezi **komunalne takse za isticanje firme**, kao i tekst odluke o dopustivosti i meritumu koju je Ustavni sud Bosne i Hercegovine donio po tom zahtjevu i koja je objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj 12/24, a kojom je ocijenjeno da odredbe člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te član 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89), koje odredbe se odnose na **obavezu plaćanja komunalne takse za isticanje firme**, **nisu u skladu** sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:*

2. Zahtjev za pokretanje postupka radi ocjene ustavnosti Zakona o komunalnim taksama - ustavno pitanje:

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U TUZLI
Broj: 03 0 U 022843 22 U
Tuzla, 17.03.2023. godine

USTAVNOM SUDU BOSNE I HERCEGOVINE

SARAJEVO

PREDMET: Zahtjev za pokretanje postupka radi ocjene ustavnosti Zakona o komunalnim taksama - ustavno pitanje

Tužilac: „Sport plus“ d.o.o. Novi Travnik, zastupan po punomoćniku Samiru Čengiću advokatu iz Sarajeva, ul. Prušćakova broj 14.

Tuženi: Federalnog ministarstva finansija Sarajevo, Ul. Mehmeda Spahe broj 5.

Radi: razreza komunalne takse za istaknutu firmu

U upravnom sporu koji je pred ovim sudom pokrenut po tužbi predmetnog tužioca protiv rješenja tuženog broj 03-15-1405/16 I.S. (OP), od 07.07.2022. godine, na osnovu odredaba člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 16. stav 1. tačka d) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 22/14, 57/14 i 94/14 - prečišćen tekst), podnosimo

Z A H T J E V
za pokretanje postupka radi ocjene ustavnosti

kojim predlažemo da Ustavni sud BiH pokrene postupak u kome će ocijeniti da li su odredbe člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2., te člana 12. Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te “Službeni list R BiH” broj 2/92) kompatibilne sa odredbama člana II/3. k) (Pravo na imovinu) i 4. (Nediskriminacija) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6.

(Pravo na pravično suđenje) i člana 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravima, u vezi sa članom 1. Prvog protokola uz tu Konvenciju (Pravo na imovinu).

O b r a z l o ž e n j e

Analizirajući odredbe navedenog Zakona, ovaj sud je zaključio da postoji mogućnost da bi, njihovom primjenom u konkretnom predmetu, moglo doći do povrede prava tužioca na imovinu, koje je zaštićeno odredbama člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u vezi sa članom 1. Prvog protokola uz tu Konvenciju, u kom slučaju te odredbe ne bi bile primjenjive.

Činjenice predmeta:

Iz činjenica predmeta slijedi: da je, na osnovu odredaba člana 3. i tarifnog broja 1. Odluke o komunalnim taksama („Službeni glasnik opštine Lukavac“, broj 10/09, 2/10, 3/16 i 10/16 - u daljem tekstu: Odluka), Porezna ispostava Lukavac, u ime tužioca, podnijela poreznu prijavu broj 13-3/6-15-34-4221/16, od 06.10.2016. godine, kojom je tužilac obavezan da plati komunalnu taksu na istaknutu firmu za 2016. godinu, za dva (2) uplatna mjesta na području Opštine Lukavac, u ukupnom iznosu od 3.542,00 KM; da je tužilac protiv pomenute prijave izjavio žalbu tuženom, u kojoj je, između ostalog, osporio pravni osnov za donošenja pobijane prijave, jer smatra da je predmetna Odluka, na kojoj se temelji razrez predmetnih obaveza, suprotna Ustavu Federacije BiH, i da, kao takva, ne može proizvoditi pravno djelovanje, cijeneći da je ista Odluka diskriminirajući i neustavan propis, budući da je kao ključni kriterij za različito utvrđene takse predviđen kriterij djelatnosti kojom se firma bavi, te da je Ustavni sud Federacije BiH donio više presuda iz kojih je vidljivo da su propisi u kojima se određuje visina takse na istaknutu firmu u bitno različitim iznosima, bez bilo kakvih realno utvrđenih kriterija, neustavni, odnosno da nisu u skladu sa odredbom Ustava Federacije BiH, kojom je propisana jednakost pred zakonom; da je tuženi žalbu tužioca konačnim osporenim aktom odbio kao neosnovanu, posebno ističući: da se ne mogu prihvatiti prigovori tužioca da u konkretnom slučaju nije trebalo primjeniti predmetnu Odluku iz razloga što je predmetna Odluka na snazi i nije bila predmet ocjene pred Ustavnim sudom Federacije BiH, a da je, za utvrđivanje da li je opštinska odluka u saglasnost sa Ustavom Federacije BiH, nadležan Ustavni sud Federacije BiH, a ne upravni organi i redovni sudovi, radi čega isti ne mogu odbiti primjenu propisa koje je donijelo nadležno opštinsko tijelo Opštine Lukavac, kao propis koji je, u vrijeme razreza komunalne takse za 2016. godinu, bio na snazi; da je tužilac protiv konačnog rješenja tuženog ovom sudu podnio tužbu za pokretanje predmetnog upravnog spora; da se visina takse za isticanje firme po tarifnom broju 1. predmetne Odluke određuje na osnovu koeficijenata po osnovu obavljanja djelatnosti, koji se za obveznike plaćanja ove takse kreće **u rasponu od 0,25** (za djelatnost taksi prevoza) **do čak 138** (za pravna lica koja obavljaju djelatnost *proizvodnja cementa, proizvodnja sode, proizvodnja koksa i eksploatacija uglja*), iz čega slijedi da je predmetna taksa po osnovu **najvećeg koeficijenta djelatnosti 552 puta veća od takse po osnovu najmanjeg koeficijenta**, a za od **7,7**, koji je propisan za obveznike koji obavljaju **djelatnost sportske kladionice** (koju djelatnost obavlja tužilac) **preko 30 puta veća od takse po osnovu najmanjeg koeficijenta**.

Relevantno pravo

1. Evropska konvenciju o ljudskim pravima

Član 6. stav 1.

Pravo na pravično suđenje

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s cijelog ili s dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

Član 14

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Prvi protokol uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima

Član 1.

Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

2. Ustav Bosne i Hercegovine

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma.

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

- a) Pravo na život.
- b) Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni.
- c) Pravo lica da ne bude držano u ropstvu ili potčinjenosti, ili na prisilnom ili obaveznom radu.
- d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.
- e) **Pravo na pravično saslušanje** u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

- f) *Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.*
- g) *Slobodu misli, savjesti i vjere.*
- h) *Slobodu izražavanja.*
- i) *Slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima.*
- j) *Pravo na brak i zasnivanje porodice.*
- k) ***Pravo na imovinu.***
- l) *Pravo na obrazovanje.*
- m) *Pravo na slobodu kretanja i prebivališta.*

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

6. Implementacija

Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2.

3. Ustav Federacije BiH

Poglavlje II-A:

Član 2.

Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava. Posebno:

1. *Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na:*
  - a) život;*
  - b) slobodu, s tim da su hapšenje i pritvaranje dopušteni samo u skladu sa zakonom;*
  - c) **jednakost pred zakonom;***
  - d) zabranu svake diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom ili socijalnom porijeklu;*
  - e) pravičan krivični postupak;*
  - f) zabranu mučenja, okrutnog ili nehumanog postupanja ili kažnjavanja;*
  - g) privatnost;*
  - h) slobodu kretanja;*
  - i) azil,*
  - j) zaštitu obitelji i djece;*
  - k) **imovinu;***
  - l) osnovne slobode: slobodu govora i štampe; slobodu mišljenja; savjesti i uvjerenja; slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovjedanje; slobodu okupljanja; slobodu udruživanja; uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima i slobodu neudruživanja; slobodu na rad;*
  - m) obrazovanje;*
  - n) socijalnu zaštitu;*
  - o) zdravstvenu zaštitu;*
  - p) prehranu;*
  - r) utočište; i*
  - s) zaštitu manjina i potencijalno ugroženih grupa;*

2. Svi građani uživaju slijedeća prava:
- a) pravo na osnivanje i pripadanje političkim partijama; i
  - b) politička prava: da učestvuju u javnim poslovima; da imaju jednak pristup javnim službama; da biraju i da budu birani.

Član 6

Svi sudovi, organi uprave, institucije koje vrše javna ovlašćenja i drugi organi federalne vlasti primjenjivat će i poštovati prava i slobode predviđene u aktima navedenim u Aneksu.

Sporne odredbe Zakona o komunalnim taksama

Zakon o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te “Službeni list R BiH” broj 2/92)

Član 3.

Komunalne takse mogu se propisati za:

1. držanje muzike u ugostiteljskim objektima kao i u ugostiteljskim objektima društvenog standarda;
2. zapremanje trotoara ispred poslovnih prostorija;
3. držanje sredstava za igru (bilijar, karte za igru i sl.) u ugostiteljskim objektima, kao i u ugostiteljskim objektima društvenog standarda;
4. **svaku istaknutu firmu;**
5. privremeni boravak u hotelima, motelima, prenoćistima, kampovima i kućnoj radinosti (privremeni boravak);
6. objave i oglase istaknute na javnim mjestima;
7. saopštenja, objave i oglase putem mjesnih razglasnih stanica i drugih sličnih sredstava;
8. držanje vitrina radi izlaganja robe van poslovne prostorije;
9. korišćenje prostora za parkiranje automobila i njihovih prikolica, motocikla i bicikla na mjestima koja za to odredi skupština opštine;
10. korišćenje slobodnih površina za kampove, šatore ili drugu privremenu upotrebu;
11. izgradnju građevinskih objekata.

Pod istaknutom firmom, u smislu tačke 4. stav 1. ovog člana, podrazumijeva se svaka oznaka ili natpis koja označava da određeno fizičko ili pravno lice obavlja izvjesnu djelatnost ili zanimanje izuzev oznaka i natpisa na zgradama organa i organizacija društveno-političkih zajednica, državnih organa, organizacija, udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica koje vrše poslove od posebnog društvenog interesa.

Pod privremenim boravkom u smislu odredbe tačke 5. stav 1. ovog člana, podrazumijeva se boravak do 30 dana.

Član 12. (novelirane odredbe)

Visina komunalnih taksa ne može se odmjeravati prema vrijednosti predmeta, izvršenom prometu ili ostvarenom prihodu.

Komunalna taksa za istaknutu firmu **može se propisati u različitoj visini zavisno od vrste i mjesta obavljanja djelatnosti.**

Skupština opštine može, za određene djelatnosti, propisati komunalnu taksu iz prethodnog stava **u dvostruko većem iznosu** za firmu istaknutu na objektima koji su registrovani kao spomenici kulture, kao i na objektima koji se nalaze u okviru područja koje je proglašeno dobrom kulturno-istorijskog naslijeđa.

Razlozi za podnošenje zahtjeva

1. Osnov za obavezivanje na plaćanje takse za isticanje firme

Takse, kao jedan od najčešćih oblika državnih javnih prihoda, predstavljaju novčani **ekvivalent za usluge** koje organi državne administracije ili druga javno-pravna tijela čine fizičkim i/ili pravnim licima, koje usluge se najčešće plaćaju u svrhu izdavanja određenih uvjerenja i drugih javnih isprava, pokretanja i vođenja nekog upravnog ili sudskog postupka, itd.

Što se tiče takse za **isticanje firme**, ona se plaća zbog **isticanja (postavljanja)** firme na zgradi, prostoriji ili nekom drugom konkretnom lokalitetu u prostoru, a opštine i gradovi u vezi njihovog **postavljanja ne donose bilo kakva rješenja, niti preduzimaju bilo kakve radnje i aktivnosti.**

Iz tog razloga sud smatra da ova vrsta javnih davanja **nema suštinski karakter i svrhu takse**, niti bilo koje druge vrste opravdanog davanja, nego svrhu i karakter koji su najpribližniji **svojevrsnoj vrsti poreza**, s tim što se ne oporezuje i ne opterećuje bilo koji **konkretna prihod**, kao osnovica za oporezivanje, nego se **opterećuje samo obavljanje neke konkretne djelatnosti.**

S tim u vezi, treba imati u vidu da je ta vrsta novčane obaveze duže vrijeme postojala i u Republici Hrvatskoj, i to najprije u vidu **takse (pristojbe) za isticanje firme**, koja je bila regulisana nekadašnjim Zakonom o komunalnim taksama ("Narodne novine", broj 11/73, 13/88 i 16/90), a da je odredbama kasnijeg Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06., 26/07 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 73/08, 25/12, 147/14, 100/15 i 115/16), ova dažbina jedno vrijeme bila **zamijenjena porezom na tvrtku** (firmu) ili naziv.

Ovo novo zakonsko rješenje bilo je još nelogičnije i besmislenije, budući da su **porezi**, po svojoj prirodi, javne obaveze koje se plaćaju isključivo na neki **ostvareni novčani ili drugi prihod** (dobit, dohodak i sl.), dok se samim **isticanjem firme** na poslovni ili drugi objekat, **ne ostvaruje bilo kakav prihod**, nego se imaocu firme stvaraju troškovi, koji se, manifestuju i u vidu plaćanja predmetne takse, zbog čega su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 115/16), koje su stupile na snagu dana 01.01.2017. godine, **odredbe o toj vrsti poreza (poreza na tvrtku ili naziv), brisane.**

Poslije toga ova novčana obaveza u Republici Hrvatskoj **više nije propisivana** ni odredbama Zakona o lokalnim porezima („Narodne novine“ broj 115/16 i 101/17, kojim je dalje regulisana ta materijalno-pravna oblast), ni odredbama sadašnjeg Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 127/17, koji je stupio na snagu 01.01.2018. godine), tako da u Republici Hrvatskoj, počev 01.01.2017. godine, **više ne postoji obaveza plaćanja** bilo koje vrste davanja **za isticanje firme (tvrtke ili naziva)**, ni u vidu pristojbe, odnosno **takse**, ni u vidu **poreza.**

Stoga ovaj sud smatra da **ne postoji osnovan i razuman osnov, odnosno razlog** za plaćanje ove javne obaveze.

2. Povreda prava na imovinu

Vežano za pitanja koja se tiču povrede prava na imovinu kod **poreznih** obaveza ovaj sud posebno upućuje na sadržaj odluka Ustavnog suda BiH broj U 27/01, od 28.09.2001. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 17/06) i broj AP 1131/04, od 13.09.2005. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 17/06).

U odluci broj AP 1131/04, od 13.09.2005. godine, koja je donesena u vezi obavezivanja apelanta na plaćanje **poreza na promet**, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u stavu 26., ističe da, u skladu sa članom 1. stav 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, za **lišavanje imovine moraju biti ispunjeni uslovi**:

- (a) da je lišavanje imovine **predviđeno zakonom**,
- (b) da je u **javnom interesu** i
- (c) da je u skladu sa **opštim principima međunarodnog prava**.

U pogledu zakonitosti Ustavni sud ističe da je miješanje u imovinu **zakonito** samo ako je zakon koji je osnov za takvo miješanje (a) **pristupačan građanima**, (b) formulisan sa odgovarajućom **tačnošću i preciznošću** da bi se građanima omogućilo da prilagode svoje postupke i (c) **kompatibilan sa vladavinom prava**, te, s tim u vezi, zaključuje da to znači da pravna sloboda odlučivanja koju uživaju izvršni organi **ne smije biti neograničena**, odnosno da zakon **mora građanima osigurati odgovarajuću zaštitu od proizvoljnog miješanja** u imovinu.

U pogledu **javnog interesa** Ustavni sud ističe da **mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja kojem se teži**, odnosno da nadležni organ mora utvrditi **da li je uspostavljena pravična ravnoteža između potreba javnog interesa i interesa pojedinca**.

U zaključku iste odluke (stav 31.) Ustavni sud ističe da utvrđeni **porez na promet** sa kaznenom kamatom **predstavlja apelantovu imovinu**, ali zaključuje da porezom koji su utvrdili nadležni organi nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu, jer utvrđeni porez na promet sa kaznenom kamatom **ima zakonsku osnovu, propisan je i utvrđen u javnom interesu, i nije narušen princip proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja kojem se teži**.

Iz sadržaja ove odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine dalje slijedi da su nadležni organi, pri ocjeni da li je nekim konkretnim porezom, ili drugim **sličnim javnim prihodom, povrijeđeno pravo stranke na imovinu**, dužni prethodno ispitati:

- a) da li taj javni prihod **ima zakonski osnov**,
- b) da li je **propisan i utvrđen u javnom interesu**, i
- c) da li je obavezom plaćanja takvog prihoda **narušen princip proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja kojem se teži**.

Po shvatanju ovog suda, naprijed pomenuta pravna shvatanja Ustavnog suda Bosne i Hercegovine mogu se u praksi shodno primjeniti i na sve ostale vrste javnih dažbina i prihoda, uključujući i predmetnu komunalnu **taksu za isticanje firme**, s tim da ovaj sud cijeni da je **odgovor na sva tri navedena pitanja**, koja se tiču te javne obaveze, **negativan**.

a) Zakonski osnov

Naime, iako taksa ima formalni zakonski osnov u predmetnom Zakonu o komunalnim taksama, iz istog je vidljivo da taj Zakon **nije u dovoljnoj mjeri razradio najvažnija pitanja** koja se tiču plaćanja komunalne takse za isticanje firme (pogotovo pitanja koja se tiču **kriterija za određivanje visine** takse, njene **maksimalne visine**, obveznika i načina plaćanja, itd.), nego je prepušteno da se o svim tim pitanjima odlučuje **opštinskim aktima**, koje visinu ove obaveze propisuju u značajnim, a ponekad i nevjerojatnim iznosima.

Stoga ovaj sud smatra da taksa za isticanje firme u konkretnom slučaju **nema suštinskog**, odnosno **pravno-valjanog zakonskog osnova**, jer Zakon o komunalnim taksama **nije** formulisan sa **dovoljnom tačnošću i preciznošću** da bi se omogućila njegova pravična primjena, iako su preciznost i predvidljivost neophodni elementi svakog propisa, kako bi lica na koja se odnosi, mogla uskladiti svoje ponašanje predviđajući, do stepena koji je razuman prema okolnostima, posljedice koje određena radnja može imati.

Sud cijeni da uslovi u pogledu preciznosti i predvidljivosti ne mogu biti ispunjeni ako su primjena i/ili tumačenje zakonodavstva preširoki, na granici proizvoljnosti, ili ako je zakonom propisano da će se većina najvažnijih pitanja regulisati podzakonskim propisima, jer u tom slučaju pravna norma **nije “predvidljiva”**, i **ne pruža zaštitu od proizvoljnih miješanja javnih vlasti**, budući da skupštine opština (u SRBiH), odnosno opštinska vijeća (u BiH), mogu svojim podzakonskim aktima proizvoljno nametnuti nepredvidljive, neprimjerene i neočekivane javne namete po osnovu zakonom utvrđenih obaveza (što opštinska i gradska vijeća i čine), što je vidljivo i u konkretnom slučaju.

b) Javni interes

Svaki sud je dužan poštovati procjenu zakonodavne vlasti o tome šta je „u javnom interesu“, osim ako ta procjena **očigledno nije bez razumnog osnova** [VV], stav 113.; stav 56.).

Međutim, sud smatra da lišavanje imovine obveznika plaćanja predmetne novčane obaveze ni u kom slučaju **ne može imati razuman osnov**, jer se plaćanje ove obaveze zahtijeva bez **ikakve protivusluge javne vlasti**, i bez **bilo kakvog postupanja, radnji, ili troška javne vlasti**.

c) Srazmjernost i pravična ravnoteža

S obzirom na to da se plaćanje ove obaveze zahtijeva bez **ikakve protivusluge javne vlasti**, i bez **bilo kakvog postupanja, radnji, ili troška javne vlasti**, ovaj sud smatra da se logičnim nameće zaključak da **lišavanja imovine** obveznika plaćanja, po osnovu predmetne novčane obaveze, **nije u srazmjeri sa javnim interesom** (jer javni interes, kako je naprijed navedeno, za tu vrstu obavezivanja i ne postoji), te da u takvim okolnostima **ne može biti postignuta** bilo kakva, a pogotovo **ne pravična ravnoteža** između (nepostojećeg) javnog interesa i bilo koje visine ove novčane obaveze.

d) Dvostruko obavezivanje

Cijeneći da pojedini, ili mnogi obveznici plaćanja takse za isticanje firme (poput tužioca iz predmetnog upravnog spora), koji obavljaju djelatnosti procijenjene kao profitabilne, pored ove takse, imaju i obavezu plaćanja visokih poreza (po osnovu poreza na dobit i drugih), zbog čega sud smatra da kod takvih obveznika postoji mogućnost **dvostrukog obavezivanja**, i to po osnovu ostvarenih prihoda, kroz plaćanje većih **poreza**, i po osnovu obavljanja određene vrste djelatnosti, kroz **takse** za isticanje firme.

3. Povreda prava na nediskriminaciju

Tužiocu i mnogim drugim obveznicima plaćanja predmetne javne obaveze, koji obavljaju određene djelatnosti, nametnuta je znatno veća visina ove takse u odnosu na obveznike kojima je određeno njeno plaćanje u najnižem iznosu.

Na osnovu koeficijenata po osnovu obavljanja djelatnosti, visina ove obaveze po predmetnoj Odluci, kreće se, kako je naprijed navedeno, **u rasponu od 0,25** (za djelatnost taksi prevoza) **do čak 138** (za pravna lica koja obavljaju djelatnost *proizvodnja cementa, proizvodnja sode, proizvodnja koksa i eksploatacija uglja*), zbog čega je, koja je određena po osnovu **najvećeg koeficijenta djelatnosti, čak 552 puta veća od takse po osnovu najmanjeg koeficijenta.**

Po shvatanju suda ovakvo određivanje različite visine takse za različite djelatnosti predstavlja očiglednu **diskriminaciju obveznika** koji obavljaju sve ostale djelatnosti osim onih za koje je utvrđen najniži iznos po osnovu vrste djelatnosti, a ovakva diskriminacija **nije zakonita i nije u javnom interesu.**

4. Praksa Ustavnog suda Federacije BiH

Ustavni sud Federacije u mnogo presuda je razmatrao pitanja koja se tiču ustavnosti propisa (Odluka opštinskih/gradskih vijeća o komunalnim taksama i pojedinih kantonalnih zakona - Zakona o komunalnim taksama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i **Zakona o komunalnim pristojbama**) koji regulišu obavezu plaćanja takse za isticanje firme razmatrao je u velikom broju presuda, ali samo vezano za pitanje da li se tim propisima povređuje pravo stranaka na jednakost pred zakonom, koje je, na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, zagarantovano svim fizičkim i pravnim licima.

U presudi kojom je posljednji put ocjenjivao ustavnost Zakona o komunalnim taksama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (presuda broj U-15/18, od 07.05.2019. godine) Ustavni sud Federacije se poziva na svoje ranije presude (broj U-55/13, od 01.04.2013. godine - „Službene novine Federacije BiH“, broj: 31/14, broj U-26/16, od 22.03.2016. godine - „Službene novine Federacije BiH“, broj: 38/17, broj U-62/17, od 14.3.2018. godine - „Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/18, i dr.), te ističe da je Zakon o komunalnim taksama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje visine takse na istaknutu firmu ili natpis, već bio predmet ocjene ustavnosti i da je ranijom presudom tog Suda (broj U-55/13 od 1. aprila 2014. godine), koja je objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 31/14, već bila utvrđena neustavnost odredbe člana 21. Tarifni broj 1. stav 1. tog Zakona, pri čemu je **djelatnost obveznika bila kriterij za propisivanje različitih visina takse**, s tim da je ista odredba, u dva navrata, izmijenjena i to na način da je, osim ponovo uvedenog kriterija djelatnosti, propisan kumulativno i kriterij zone (prva i ostale), zatim kriterij o stepenu atraktivnosti natpisa i konačno površine (do 3m² ili preko 3m²).

Ponovo analizirajući osporenu odredbu Zakona, Ustavni sud je u presudi broj U-15/18, od 07.05.2019. godine, utvrdio da visina godišnje komunalne takse, za svaku istaknutu firmu, oznaku, obilježje ili natpis na poslovnim i drugim prostorijama, objektima i slično, **i nadalje**, u pretežnom, tj. **najvećem dijelu zavisi od vrste djelatnosti** (što je već ocijenjeno kao neustavno), a ne od drugih objektivnih kriterija, iako **vrsta djelatnosti** koju obavlja obveznik **ne može uopšte biti kriterij** za utvrđivanje visine takse po ovom osnovu (**ni isključivi, ni pretežni**), što je već utvrđeni ustavnosudski stav tog Suda, koji je objavljen u brojnim presudama.

Obrazlažući ovo stanovište, Ustavni sud Federacije, u istoj presudi navodi da se taj kriterij, suštinski gledano, bazira na **pretpostavljenoj finansijskoj moći** obveznika i **njegovom profitu**, što je pak egzaktni podatak koji se utvrđuje kroz postupak oporezivanja, što se, po shvatanju tog Suda, ne može prihvatiti, jer se na taj način **povređuje pravo na jednakost**, koje je zagarantovano svim licima na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Ipak, ni u jednom od tih predmeta federalni Ustavni sud nije uopšte cijenio **ravnotežu (proporcionalnost, srazmjernost)** između **javnog i privatnog** interesa u pogledu **visine** (često nenormalne) ovog vida javnih dažbina, niti se osvrtao na činjenicu da kod ovog vida javnih dažbina na strani **državnih organa ne postoji** bilo kakav **rad, usluga**, odnosno **protivusluga**, ili **trošak**, niti na strani **obveznika** plaćanja postoji bilo kakva **korist ili privilegija** (iako su i jedno i drugo **glavna obilježja takse**, kao javnog prihoda).

5. Praksa Vrhovnog suda Federacije BiH

Vrhovni sud Federacije po ovom pitanju ima stav prema kojem se pred **sudovima u upravnim sporovima** i pred **upravnim tijelima i organima u upravnom postupku ne može uopšte ocjenjivati** ni njihova **ustavnost**, ni njihova **zakonitost** i **pravilnost**.

Prema ovom pravnom stanovištu **sudovi** u upravnim sporovima, **dužni su primjenjivati** opštinske odluke o komunalnim taksama „... **sve dok su iste na snazi**“, i **nisu ovlašteni da ocjenjuju njihovu pravilnost i zakonitost**, nego su dužni da ih se u tim postupcima pridržavaju **sve do njihove izmjene ili ukidanja**, jer, po shvatanju Vrhovnog suda, „... **propis ostaje na snazi i mora se primjenjivati** sve dok **Ustavni sud Federacije BiH** u postupku ocjenjivanja ustavnosti pokrenutom na zahtjev ovlaštenog podnosioca **ne donese presudu da taj propis nije u saglasnosti sa Ustavom**.“

6. Prijedlog

Iz svih navedenih razloga ovaj sud smatra da sadašnja praksa Vrhovnog suda Federacije, onemogućava suštinsko i trajno rješavanje ovog problema, budući da u ovakvoj situaciji opštinska/gradska vijeća, te kantonalni zakonodavci, imaju priliku i mogućnost da, nakon utvrđivanja neustavnosti opštinskih odluka, uvijek donose nove propise, kojima konstantno, uz male ili neznatne izmjene, stalno i iznova uvode obavezu plaćanja te, po shvatanju ovog suda, ničim opravdane novčane obaveze.

S obzirom na izloženo, ovaj sud smatra da predmetni Zakon u spornom dijelu **nije u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavom Federacije BiH**, kao ni sa **Evropskom konvencijom o ljudskim pravima**, i da se tim opštim aktom, kao i predmetnom Odlukom, grubo povređuje pravo **na imovinu** (kako tužioca, tako i svih drugih obveznika njenog plaćanja), kao i **pravo na nediskriminaciju** (kako tužioca, tako i svih ostalih obveznika plaćanje ove javne obaveze kojima je **visina obaveze utvrđena iznad minimalne**), zbog čega

p r e d l a ž e

da Ustavni sud Bosne i Hercegovine donese odluku kojom će utvrditi da odredbe člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2., te člana 12. Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89) nisu kompatibilne sa odredbama člana II/3. k) (Pravo na imovinu) i 4. (Nediskriminacija) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. (Pravo na pravično suđenje) i člana 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravima, u vezi sa članom 1. Prvog protokola uz tu Konvenciju (Pravo na imovinu).

S u d i j a:
Amira Ferizbegović, s.r.

PRILOZI:

- tužba

- odgovor na tužbu
- porezna prijava od 06.10.2016. godine
- žalba protiv porezne prijave
- drugostepeno rješenje od 07.07.2022. godine

3. Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i meritumu, koja je donesena po navedenom zahtjevu:

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-11/23**, rješavajući zahtjev **Kantonalnog suda u Tuzli (sutkinja Amira Ferizbegović)**, na osnovu člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu: Valerija Galić, predsjednica Mirsad Ćeman, potpredsjednik Helen Keller, potpredsjednica Seada Palavrić, sutkinja Angelika Nußberger, sutkinja Ledi Bianku, sudija na sjednici održanoj 18. januara 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **Kantonalnog suda u Tuzli (sutkinja Amira Ferizbegović)** za ocjenu ustavnosti člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te člana 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89),

utvrđuje se da član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te član 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89) nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U skladu sa članom 61. stav (2) Pravila Ustavnog suda, ukida se član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te član 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89).

U skladu sa članom 61. stav (3) Pravila Ustavnog suda, član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te član 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89) prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Kantonalni sud u Tuzli (sutkinja Amira Ferizbegović; u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva) podnio je 23. marta 2023. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2, te člana 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89; u daljnjem tekstu: osporene odredbe) sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 6. i 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predstavnički dom) i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) zatraženo je 8. maja 2023. godine da u roku od 30 dana od prijema dopisa dostave odgovore na zahtjev.

3. Na osnovu člana 34. Pravila Ustavnog suda, od Porezne uprave Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Porezna uprava) zatražene su 15. juna 2023. godine dodatne informacije, a od podnosioca zahtjeva spis predmeta u upravnom sporu po tužbi "Sport plus" d.o.o. Novi Travnik (u daljnjem tekstu: tužilac) protiv Rješenja Federalnog ministarstva finansija (u daljnjem tekstu: tuženi) broj 03-15-1405/16 od 7. jula 2022. godine.

4. Predstavnički dom i Dom naroda nisu dostavili odgovor na zahtjev u ostavljenom roku. Porezna uprava je 26. juna 2023. godine dostavila tražene informacije, a Kantonalni sud je 27. jula 2023. godine dostavio spis predmeta.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

5. Podnosilac zahtjeva traži od Ustavnog suda da ispita da li su osporene odredbe u skladu sa čl. II/3.k) i II/4. Ustava BiH, odnosno sa čl. 6. i 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Podnosilac zahtjeva u obrazloženju navodi da se komunalna taksa za istaknutu firmu (u daljnjem tekstu: sporna taksa) plaća zbog isticanja ili postavljanja firme na zgradi, prostoriji ili nekom drugom lokalitetu, a opštine i gradovi ne donose bilo kakva rješenja, niti preduzimaju bilo kakve radnje ili aktivnosti u vezi s postavljanjem firme. Sporna taksa nema suštinski karakter i svrhu takse, niti bilo koje druge vrste opravdanog davanja, nego svrhu i karakter koji su, kako navodi podnosilac zahtjeva, najpribližniji nekoj vrsti poreza. Međutim, spornom taksom se ne oporezuje i ne opterećuje bilo koji konkretan prihod koji bi bio osnov za oporezivanje. U pogledu prava na imovinu, podnosilac zahtjeva smatra da ne postoji osnovan i razuman razlog za plaćanje sporne takse. Naime, kako ističe, isticanje firme nije u vezi s bilo kakvom protivuslugom koju pruža država/javna vlast pa da bi se moglo smatrati taksom, niti se može dovesti u vezu s ostvarenim prihodom pa da bi se moglo smatrati porezom. Slijedom toga, podnosilac zahtjeva smatra da plaćanje sporne takse nije u srazmjeri s javnim interesom koji, u suštini, i ne postoji. Stoga, kako ističe podnosilac zahtjeva, ne može biti postignuta pravična ravnoteža između nepostojećeg javnog interesa i bilo koje visine ove vrste novčane obaveze. Osim toga, u vezi s pravom na imovinu, podnosilac zahtjeva ukazuje i na mogućnost dvostrukog oporezivanja mnogih obveznika sporne takse, odnosno plaćanje većih poreza po osnovu ostvarenih prihoda i plaćanje sporne takse po osnovu obavljanja određene djelatnosti.

6. U vezi s pravom na imovinu podnosilac zahtjeva dalje navodi da sporna taksa ima formalni zakonski osnov u Zakonu o komunalnim taksama SRBiH (u daljnjem tekstu: sporni zakon), ali ističe da navedeni zakon nije u dovoljnoj mjeri razradio najvažnija pitanja koja se tiču plaćanja sporne takse. Kao primjer navodi da sporni zakon nije propisao kriterije za određivanje visine ove vrste takse, njenu maksimalnu visinu, obveznika, način plaćanja itd. Umjesto toga, prepušteno je da se o svim tim pitanjima odlučuje opštinskim aktima koji ponekad propisuju vrlo visoke iznose sporne takse. Stoga, podnosilac zahtjeva smatra da sporni zakon nije formuliran s dovoljnom tačnošću i preciznošću da bi se omogućila njegova pravična primjena, naročito zato što opštinska vijeća mogu podzakonskim aktima proizvoljno nametnuti nepredvidljive i neprimjerene javne namete.

7. Nadalje, podnosilac zahtjeva ističe da u je Republici Hrvatskoj duže vremena postojala taksa za isticanje firme, koja je kasnije zamijenjena porezom na firmu. Odredbe o navedenoj vrsti poreza na firmu su brisane Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave, koje su u Republici Hrvatskoj stupile na snagu 1. januara 2017. godine. Posebno se ističe da nakon toga u Republici Hrvatskoj ova novčana obaveza nije propisivana relevantnim zakonima, tako da u Republici Hrvatskoj više ne postoji obaveza plaćanja bilo koje vrste davanja za isticanje firme.

8. Podnosilac zahtjeva se poziva i na praksu Ustavnog suda Federacije BiH u predmetima u kojima je razmatrao ustavnost opštinskih, gradskih i kantonalnih propisa koji, također, propisuju plaćanje komunalne takse na istaknutu firmu. U vezi s tim, podnosilac zahtjeva ukazuje na Presudu Ustavnog suda Federacije BiH broj U-15/18 od 7. maja 2019. godine kojom je utvrđena neustavnost Zakona o komunalnim taksama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde u dijelu u kojem je propisana komunalna taksa na istaknutu firmu.

b) Predmet povodom kojeg je pokrenut zahtjev

9. Podnosilac zahtjeva navodi da je pred Kantonalnim sudom u Tuzli u toku upravni spor po tužiočevoj tužbi protiv rješenja tuženog ministarstva. Tim rješenjem je odbijena tužiočeva žalba protiv prijave Kantonalnog poreznog ureda Tuzla – Porezna ispostava Lukavac kojom je tužilac obavezan da plati spornu taksu za 2016. godinu. Iz dokumentacije u spisu proizlazi da su novčane obaveze određene, između ostalog, i pozivanjem na član 3. spornog zakona i tarifni broj 1 Odluke o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Opštine Lukavac" br. 10/09, 2/10, 3/16 i 10/16; u daljnjem tekstu: Odluka).

c) Informacija Porezne uprave

10. Ustavni sud je od Porezne uprave zatražio da se izjasni da li je sporni zakon na pravnoj snazi i da li se primjenjuje na teritoriji entiteta Federacija BiH. Porezna uprava je navela da njene organizacione jedinice koje vrše nadzor i kontrolu obračunavanja i plaćanja komunalnih taksi primarno primjenjuju odluke o komunalnim taksama opština ili gradova. Međutim, uvidom u neke odluke opština i gradova konstatirano je da su one donesene na osnovu spornog zakona (navedeno je sedam odluka).

IV. Relevantni propisi

11. Zakon o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Komunalne takse propisuje skupština opštine svojom odlukom.

Član 3.

Komunalne takse moguće [je] propisati za:

- 1. držanje muzike u ugostiteljskim objektima kao i u ugostiteljskim objektima društvenog standarda;*
- 2. zapremanje trotoara ispred poslovnih prostorija;*
- 3. držanje sredstava za igru (bilijar, karte za igru i sl.) u ugostiteljskim objektima, kao i u ugostiteljskim objektima društvenog standarda;*
- 4. svaku istaknutu firmu;***
- 5. privremeni boravak u hotelima, motelima, prenoćištima, kampovima i kućnoj radinosti (privremeni boravak);*
- 6. objave i oglase istaknute na javnim mjestima;*
- 7. saopštenja, objave i oglase putem mjesnih razglasnih stanica i drugih sličnih sredstava;*
- 8. držanje vitrina radi izlaganja robe van poslovne prostorije;*
- 9. korišćenje prostora za parkiranje automobila i njihovih prikolica, motocikla i bicikla na mjestima koja za to odredi skupština opštine;*
- 10. korišćenje slobodnih površina za kampove, šatore ili drugu privremenu upotrebu;*
- 11. izgradnju građevinskih objekata.*

Pod istaknutom firmom, u smislu tačke 4. stav 1. ovog člana, podrazumijeva se svaka oznaka ili natpis koja označava da određeno fizičko ili pravno lice obavlja izvjesnu djelatnost ili zanimanje izuzev oznaka i natpisa na zgradama organa i organizacija društveno-političkih zajednica, državnih organa, organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica koje vrše poslove od posebnog društvenog interesa.

[...]

Član 12.

Visina komunalnih taksa ne može se odmjeravati prema vrijednosti predmeta, izvršenom prometu ili ostvarenom prihodu.

Komunalna taksa za istaknutu firmu može se propisivati u različitoj visini zavisno od vrste i mjesta obavljanja djelatnosti.

Skupština opštine može, za određene djelatnosti, propisati komunalnu taksu iz prethodnog stava u dvostruko većem iznosu za firmu istaknutu na objektima koji su registrovani kao spomenici kulture kao i na objektima koji se nalaze u okviru područja koje je proglašeno dobrom kulturno-istorijskog nasljeđa.

Član 14.

Taksa iz tač. 3, 4. i 8. člana 3. ovog zakona plaća se u godišnjem iznosu.

Opštinska uprava društvenih prihoda vrši svake godine, prema stanju na dan 1. januara, popis lica koja podliježu plaćanju takse iz prethodnog stava. Na osnovu podataka dobivenih popisom utvrđuje se rješenjem za svakog taksenog obveznika iznos takse koji treba da plati.

Takseni obveznici iz stava 1. ovog člana plaćaju taksu u roku od 15 dana, računajući od dana dostave rješenja.

12. Odluka o komunalnim taksama sa Tarifom komunalnih taksi ("Službeni glasnik Opštine Lukavac" br. 10/09, 2/10, 3/16, 10/16, 8/17, 3/21 i 7/21)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst **Odluke o komunalnim taksama sa Tarifom komunalnih taksi** ("Službeni glasnik Opštine Lukavac" br. 10/09, 2/10 i 3/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme prijave tužioca za spornu taksu, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

Takse se plaćaju za:

- 1. svaku istaknutu firmu,*
- 2. angažovanje žive muzike u hotelima, motelima, diskotekama i drugim ugostiteljskim objektima,*
- 3. održavanje koncerata na otvorenom prostoru,*
- 4. zauzimanje javnih površina ispred poslovnih objekata,*
- 5. postavljanje reklamnih panoa na javnim površinama,*
- 6. isticanje objava, oglasa i saopštenja na posebno određenim i uređenim javnim mjestima,*

7. *privremeno zauzimanje javnih površina postavljanjem prodajnih stolova (prodaja bižuterije, cvijeća, knjiga, razglednica, čestitki, sezonskog voća i povrća i slično),*
8. *organizovanje dnevnih i sedmičnih pijaca,*
9. *organizovanje ljetnjeg i jesenskog vašara,*
10. *privremeno zauzimanje javnih površina za potrebe građenja (odlaganje građevinskog materijala, šuta i slično),*
11. *za prekopavanje javnih zelenih površina u svrhu građenja i postavljanja podzemnih instalacija i*
12. *stubove ulične rasvjete koji su u vlasništvu opštine Lukavac, a koriste se za potrebe kablovske televizije.*
13. *Samostojeći ormarić za montažu telekomunikacijske opreme.*

Član 3.

Mjerila za utvrđivanje visine komunalne takse iz člana 2. tačka 1. ove Odluke su koeficijent položajne pogodnosti, zona u kojoj je firma istaknuta i koeficijent djelatnosti.

Visina komunalne takse se određuje množenjem jedinstvene osnovice komunalne takse sa koeficijentom položajne pogodnosti i koeficijentom djelatnosti.

Osnovica komunalne takse jedinstvena je za sve djelatnosti iz tarifnog broja 1. Tarife i iznosi 200,00 KM uz primjenu ostalih mjerila za utvrđivanje visine komunalne takse.

[...]

Visina komunalne takse utvrđuje se Tarifom taksi (u daljem tekstu: tarifa), koja je sastavni dio ove Odluke.

Član 7.

*Pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnost na osnovu odobrenja nadležne opštinske Službe za upravu, **dužna su na vidnom mjestu svih prostorija gdje obavljaju djelatnost istaknuti naziv firme.***

Pod nazivom firme podrazumijeva se: naziv firme pod kojim je takseni obveznik registrovan kod nadležnog organa, sjedište lica, kao i broj, odnosno, naziv poslovne jedinice, kada se firma ističe na poslovnoj jedinici.

Firma se ističe najkasnije danom početka obavljanja djelatnosti.

TARIFNI BROJ 1.

Za svaku istaknutu firmu, oznaku, obilježje ili natpis na poslovnim i drugim prostorijama i objektima, kojim se označava da određeno pravno ili fizičko lice obavlja izvjesnu djelatnost ili

zanimanje, plaća se godišnja taksa u iznosu kako slijedi:

[...]

Ako se pod jednom firmom obavlja više djelatnosti za koje je propisana različita visina takse, taksa se razrezuje i plaća za onu djelatnost za koju je ovom Odlukom propisan najviši iznos takse.

Ako se firma ističe ili odjavljuje u toku godine, taksa se obračunava za svaki mjesec poslovanja u tekućoj godini.

Za sve obveznike takse koji posluju u više poslovnih jedinica, taksa se obračunava i naplaćuje za svaku poslovnu jedinicu.

Za obveznike takse koji se bave prevozom roba i putnika taksa se obračunava i naplaćuje za svako registrovano vozilo za obavljanje djelatnosti.

13. Zakon o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH" br. 81/15 i 75/21) u relevantnom dijelu glasi:

Član 11.

(Pojam)

(1) Firma je ime pod kojim društvo posluje.

(2) Firma se obavezno ističe na poslovnim prostorijama društva.

Član 14.

(Dodatni elementi)

(1) Firma može sadržavati dodatne elemente koji bliže označavaju društvo i sjedište društva.

(2) Društvo može koristiti skraćenu firmu koja mora sadržavati oznake po kojima se razlikuje od drugih firmi i oznaku oblika društva.

(3) Firma podružnice mora sadržavati punu firmu društva, oznaku da je podružnica i sjedište podružnice.

Član 367. tačka c)

(Kaznene odredbe za društvo)

Za prekršaj bit će kažnjeno novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 200.000,00 KM društvo koje:

c) ima ili koristi firmu protivno odredbama ovog zakona ili u svojim poslovnim pismima i narudžbama ne navodi sve podatke u skladu sa odredbama ovog zakona;

Član 368.

(Kaznene odredbe za odgovorno lice)

Za prekršaj iz člana 367. ovog zakona kaznit će se i odgovorno lice u društvu novčanom kaznom u iznosu od 50,00 KM do 20.000,00 KM.

14. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj 75/21) u relevantnom dijelu glasi:

Član 13. st. od (1) do (4)
(Firma obrta)

(1) Firma je ime pod kojim obrt posluje.

(2) Firma sadrži naziv obrta, ime i prezime obrtnika i sjedište obrta, a može sadržavati i posebne oznake.

(3) Firma ne može sadržavati nazive i oznake koje su u suprotnosti sa važećim propisima i međunarodnim konvencijama.

(4) Na firmu obrta primjenjuju se odredbe propisa vezanih za firmu privrednih društava, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 26. tačka a)
(Dužnosti obrtnika i radnika u obavljanju obrta)

Obrtnik i radnik zaposlen kod obrtnika, dužan je:

a) istaknuti firmu na ulazu u sjedište obrta i izdvojene prostore u kojima se obavlja obrt;

Član 78. stav (1) tačka c)
(Prekršaj obrtnika, lica koje obavlja srodnu djelatnost, voditelja i privremenog radnika)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se obrtnik ili lice koje obavlja srodnu djelatnost ako:

c) ne istakne firmu pod kojom obrt ili srodna djelatnost posluje (član 26. stav (1), tačka a));

15. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 27/05, 68/05, 43/09, 63/14, 32/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH i 85/21) u relevantnom dijelu glasi:

Član 11.
Troškovi registracije

Svaki učesnik u postupku za upis u sudski registar snosi svoje troškove.

16. Zakon o komunalnim taksama ("Službene novine KS" broj 8/22) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2. stav (1) tačka a) i stav (2)

(Vrste taksi)

(1) Taksa se može utvrditi za:

a) svaku istaknutu firmu,

(2) Izuzetno od stava (1) tačke a) ovog člana taksa se ne plaća za istaknutu firmu do veličine table 200x300 milimetara.

Član 4.

(Isticanje naziva firme)

(1) Pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnost na osnovu odobrenja nadležnog organa dužna su na ulazu u ograđeni poslovno-proizvodni prostor ili na ulazu u poslovni objekat ili na ulazu u poslovni prostor gdje obavljaju poslovnu djelatnost istaknuti naziv firme.

(2) Pod nazivom firme podrazumijeva se: naziv firme pod kojim je takseni obveznik registrovan kod nadležnog organa, sjedište lica kao i broj, odnosno naziv poslovne jedinice kada se firma ističe na poslovnoj jedinici.

(3) Istaknutom firmom smatra se oznaka, obilježje ili natpis na radnim i drugim prostorijama, na fasadi građevine u kojoj se nalaze radne prostorije ili van gabarita te građevine, na ulaznim vratima, izlozima/portalima ili unutar izloga radnih prostorija, kojim se označava da određeno pravno ili fizičko lice obavlja izvjesnu djelatnost ili zanimanje.

(4) Ako su, na radnim i drugim prostorijama, na fasadi građevine u kojoj se nalaze radne i druge prostorije ili van gabarita te građevine, istaknuta dva istovjetna imena, istaknutom firmom se smatra samo jedno, a sve ostalo je u tretmanu reklame.

(5) Firma se ističe najkasnije danom početka obavljanja djelatnosti.

Član 6.

(Utvrđivanje kriterija i visine takse)

(1) Opštinsko vijeće će svojom odlukom utvrditi kriterije i visinu takse za obveznike koji su registrovani i/ili posluju na području opštine.

(2) Odlukom iz stava (1) ovog člana utvrdiće se i vrsta, rokovi, način plaćanja i oslobađanja od plaćanja takse, u skladu sa ovim zakonom.

(3) Opštinsko vijeće je dužno da najkasnije u roku 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donese odluku iz stava (1) ovog člana.

V. Dopustivost

17. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

18. Član VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

19. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Kantonalni sud u Tuzli (sutkinja Amira Ferizbegović), što znači da je zahtjev podnijelo ovlašteno lice iz člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-5/10* od 26. novembra 2010. godine, tač. 7–14, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/11). Na zasnivanje nadležnosti Ustavnog suda ne utječe činjenica da je osporen zakon koji je donio zakonodavni organ bivše SRBiH a ne zakonodavni organ/organi Bosne i Hercegovine, koji su konstituirani nakon stupanja na snagu Ustava BiH. Naime, izraz "zakon" iz člana VI/3.c) Ustava BiH nije ograničen samo na zakone koji su doneseni nakon stupanja na snagu "ovog ustava", već je bitno da se taj zakon primjenjuje u BiH. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da sporni zakon nije naveden u Uredbi sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona ("Službeni list RBiH" br. 2/92 i 6/94) i Zakonu o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom ("Službeni list RBiH" br. 13/94 i 33/94), kojima je preuzet veliki broj zakona i ostalih propisa iz bivše SFRJ ili SRBiH. U entitetu Republika Srpska Zakon o komunalnim taksama SRBiH pretao se primjenjivati stupanjem na snagu Zakona o komunalnim taksama Republike Srpske iz 2012. godine.

20. Međutim, članom 2. Aneksa II na Ustav BiH propisan je kontinuitet pravnih propisa, odnosno da će svi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji BiH, u trenutku kada Ustav stupa na snagu, ostati na pravnoj snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti s Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti BiH. Ustavni sud zapaža da Parlament Federacije BiH nije proglasio sporni zakon nevažećim, ali zapaža i da su kantonalna zakonodavna tijela donijela zakone o komunalnim taksama kojima je, također, propisana taksa na istaknutu firmu. Međutim, kako je to navedeno i u izjašnjenju Porezne uprave, sporni zakon se i dalje primjenjuje u Federaciji BiH (vidi tačku 8. ove odluke). Osim toga, iz spisa predmeta povodom kojeg je podniet zahtjev za ocjenu ustavnosti proizlazi da je novčana obaveza utvrđena i na osnovu osporenih odredbi Zakona o komunalnim taksama SRBiH. Stoga, Ustavni sud smatra da je Zakon o komunalnim taksama SRBiH i dalje na pravnoj snazi, te da je ispunjen ovaj uvjet dopustivosti zahtjeva.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašten subjekt te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

22. Podnosilac zahtjeva smatra da osporene odredbe nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 6. i 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

23. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

[...]

k) Pravo na imovinu.

[...]

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

24. Član 6. stav 1. i član 14. Evropske konvencije glase:

Član 6. stav 1.

Pravo na pravično suđenje

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti iz cijelog ili dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, strogo potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla naškoditi interesima pravde.

Član 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

25. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Zaštita imovine

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s opštim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

26. Osporene odredbe spornog zakona glase:

Član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2.

Komunalne takse moguće [je] propisati za:

4. svaku istaknutu firmu;

Pod istaknutom firmom, u smislu tačke 4. stav 1. ovog člana, podrazumijeva se svaka oznaka ili natpis koja označava da određeno fizičko ili pravno lice obavlja izvjesnu djelatnost ili zanimanje izuzev oznaka i natpisa na zgradama organa i organizacija društveno-političkih zajednica, državnih organa, organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica koje vrše poslove od posebnog društvenog interesa.

Član 12.

Visina komunalnih taksa ne može se odmjeravati prema vrijednosti predmeta, izvršenom prometu ili ostvarenom prihodu.

Komunalna taksa za istaknutu firmu može se propisivati u različitoj visini zavisno od vrste i mjesta obavljanja djelatnosti.

Skupština opštine može, za određene djelatnosti, propisati komunalnu taksu iz prethodnog stava u dvostruko većem iznosu za firmu istaknutu na objektima koji su registrovani kao spomenici kulture kao i na objektima koji se nalaze u okviru područja koje je proglašeno dobrom kulturno-istorijskog nasljeđa.

Dosadašnja praksa Ustavnog suda

27. Ustavni sud podsjeća na svoju praksu u predmetima iz nadležnosti ocjene ustavnosti akata koji su se ticali takse na istaknutu firmu, ali ne prema odredbama spornog zakona. U Odluci broj U-9/17 od 30. novembra 2017. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba) Ustavni sud je odbacio kao nedopušten zahtjev Kantonalnog suda u Livnu za ocjenu ustavnosti člana 16. Odluke o

komunalnim taksama i tarifi komunalnih taksi Opštine Drvar zbog nenadležnosti za odlučivanje. Naime, u tom predmetu podnosilac zahtjeva nije tražio ocjenu ustavnosti zakona, već ocjenu ustavnosti odluke organa uprave.

28. Pitanje naplate komunalnih taksi na istaknutu firmu Ustavni sud je razmatrao i u postupcima o apelacijama pravnih lica (vidi npr. Ustavni sud, odluke o dopustivosti br. AP-2657/22 od 23. marta 2023. godine i AP-3659/18 od 6. decembra 2018. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba). U tim odlukama Ustavni sud je zaključio da su navodi o kršenju prava na imovinu očigledno (*prima facie*) neosnovani, a navodi o kršenju prava na pravično suđenje *ratione materiae* inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine. Međutim, u navedenim slučajevima naplata komunalnih taksi na istaknutu firmu vršena je na osnovu opštinskih odluka o komunalnim taksama, čija ustavnost nije bila predmet ispitivanja.

Pravo na imovinu

a) Uporedna praksa u vezi sa spornim pitanjem

29. Ustavni sud smatra svrsishodnim ukazati na reguliranje obaveze plaćanja sporne takse u susjednim državama. U Republici Srbiji Zakonom o finansiranju lokalne samouprave propisane su lokalne komunalne takse za isticanje firmi na poslovnom prostoru, tzv. firmarina. Firmarinu ne plaćaju preduzetnici i pravna lica koja su prema zakonu kojim se uređuje računovodstvo razvrstana u "mala pravna lica", izuzev određenih izuzetaka čiji godišnji prihod ne prelazi određeni iznos (izvor:

).

U Republici Hrvatskoj Zakonom o lokalnim porezima nije propisana taksa za istaknutu firmu (izvor: <https://www.zakon.hr/z/875/Zakon-o-lokalnim-porezima>). U Crnoj Gori Zakonom o lokalnim komunalnim taksama iz 2019. godine nije propisana taksa za istaknutu firmu (izvor: <https://www.katalogpropisa.me/propisi-crne-gore/zakon-o-lokalnim-komunalnim-taksama-3/>).

30. U entitetu Republika Srpska Zakonom o komunalnim taksama iz 2012. godine bilo je propisano plaćanje komunalne takse za isticanje poslovnog imena pravnog lica ili preduzetnika na poslovnim prostorijama. Međutim, navedena odredba je brisana stupanjem na snagu Zakona o izmjenama Zakona o komunalnim taksama 1. januara 2022. godine.

31. U entitetu Federacija BiH kantonalni i opštinski zakonodavni organi su donijeli propise o naplati komunalne takse na istaknutu firmu. Ustavni sud Federacije BiH je donio niz odluka kojima je utvrdio da odluke opštinskih organa, u dijelu koji se odnosi na naplatu komunalne takse na istaknutu firmu, nisu u skladu s Ustavom Federacije BiH. Kada su u pitanju kantonalni zakoni kojima se regulira ovo pitanje Ustavni sud Federacije BiH je u Odluci broj U-15/18 od 7. maja 2019. godine utvrdio da odredbe Zakona o komunalnim taksama Bosanskopodrinjskog kantona Goražde, u dijelu u kojem se propisuje taksa na istaknutu firmu, nisu u skladu s pravom na jednakost koja je zagantirana svim licima u Federaciji BiH.

b) Analiza prava na imovinu

32. Opšta načela za procjenu da li je miješanje u imovinu u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju utvrđena su u praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), koju slijedi i Ustavni sud. Prvo se mora utvrditi da li postoji imovina zaštićena članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, a onda da li je došlo do miješanja u takvu imovinu. Zatim, miješanje u pravo na imovinu mora biti izvršeno "u skladu sa zakonom". Osim toga, miješanje u imovinu mora biti u javnom interesu i mora postojati pravična ravnoteža između javnog interesa i prava na imovinu. Također, treba imati u vidu široko polje slobodne procjene koju država uživa kada su u pitanju opšte mjere ekonomske politike ili socijalne strategije, kao i prilikom uobličavanja i provođenja politike u oblasti oporezivanja (vidi Evropski sud, *Iofil AE protiv Grčke*, odluka od 7. septembra 2021. godine, predstavka broj 50598/13, tač. 32–36).

Radi li se o "imovini" i "miješanju" u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

33. U konkretnom slučaju osporenim odredbama spornog zakona propisana obaveza plaćanja komunalne takse na istaknutu firmu je nesporno novčana i pada na teret pravnih ili fizičkih lica koja obavljaju poslovnu djelatnost (obrt). Na osnovu toga, Ustavni sud smatra da u ovom slučaju postoji "imovina" zaštićena članom II/3.k) Ustava BiH i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i da je došlo do miješanja u takvu imovinu.

Zakoničnost miješanja

34. U pogledu odgovora na pitanje da li je miješanje u imovinu izvršeno na osnovu zakona, Ustavni sud naglašava da se u konkretnom slučaju radi o ocjeni ustavnosti zakonske odredbe. Znači, miješanje je nesporno propisano zakonom, tj. osporenim odredbama člana 3. stav 1. tačka 4. i stav 2. istog člana i člana 12. spornog zakona. Za potrebe ove odluke Ustavni sud prihvata da osporene odredbe zadovoljavaju standard zakonitosti jer su dostupne i imaju određeni nivo preciznosti. Međutim, Ustavni sud ostavlja mogućnost da se bavi ovim pitanjem nakon ocjene proporcionalnosti miješanja u obimu koji je neophodan.

Postojanje "javnog interesa"

35. Ustavni sud ukazuje da obavezu isticanja firme, kao i obavezu plaćanja komunalne takse na istaknutu firmu imaju pravna i fizička lica koja obavljaju određenu poslovnu djelatnost, tj. obrt (u daljnjem tekstu: poslovni subjekti), i to prema nizu relevantnih zakona donesenih na različitim nivoima (vidi "Relevantne propise", tač. 13–16. ove odluke). Prema tim propisima, poslovni subjekti su obavezni istaknuti firmu nakon što se registriraju u skladu s relevantnim zakonom. Svrha ove obaveze isticanja firme je da poslovanje poslovnog subjekta postane vidljivo za javnost (potrošače, poslovne partnere i sl.), kao i za državne organe koji kontroliraju njihovo poslovanje (razne inspekcije). Ustavni sud zapaža da su poslovni subjekti obavezni istaknuti firmu na svojoj adresi na javno vidljivom prostoru (vrata, izlozi, prozori, portali, zidovi i sl.), dakle na prostoru koji je u vlasništvu ili u zakupu poslovnog subjekta. Obaveza isticanja firme se odnosi i na poslovne jedinice (filijale) poslovnog subjekta. Nesumnjivo je da za isticanje firme na poslovnom prostoru nije potrebna posebna dozvola nekog nadležnog organa jer se radi o izvršavanju obaveze propisane zakonom. Propuštanje registracije ili isticanja firme zakonom je sankcionirano kao prekršaj, za koji se izriče novčana kazna poslovnom subjektu i odgovornom licu u poslovnom subjektu, kako je to propisano relevantnim zakonima (vidi tač. 13. i 14. ove odluke). Ustavni sud

zapaža i da se ova obaveza ne može poistovjetiti ni s "reklamiranjem" firme jer reklamiranje zavisi isključivo od volje poslovnog subjekta koji, ako želi da se javno reklamira, za to treba platiti odgovarajuću naknadu oglašivaču, što ovdje nije slučaj.

36. S obzirom na sve navedeno, a naročito uzimajući u obzir svrhu isticanja firme poslovnog subjekta – da poslovanje poslovnog subjekta postane vidljivo za javnost, Ustavni sud će poći od pretpostavke da za miješanje u pravo na imovinu u ovom slučaju postoji javni interes. Ipak, Sud će to pitanje pažljivo uzeti u obzir prilikom analize postojanja pravične ravnoteže između propisane obaveze i prava na mirno uživanje imovine.

Proporcionalnost miješanja

37. Ustavni sud najprije zapaža da je nadležni zakonodavac spornu naknadu odredio kao "komunalnu taksu". U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da su takse oblik javnog prihoda i njih naplaćuju državni organi u vezi s pružanjem određenih usluga (npr. taksa za izdavanje građevinske dozvole, taksa za izdavanje izvoda iz matičnih knjiga, taksa za izdavanje izvoda iz raznih registara i sl.). Međutim, u konkretnom slučaju poslovni subjekt za isticanje firme ne dobiva nikakvu uslugu od bilo kojeg državnog organa, već samo ispunjava zakonom propisanu obavezu tako što svoju firmu čini vidljivom za javnost, dakle obavezu koju ne može izbjeći. Ustavni sud, također, smatra da se ova vrsta naknade ne može izjednačiti ni s taksom kojom se dozvoljava rad poslovnom subjektu. Naime, poslovni subjekti su dužni prilikom registracije platiti taksu za upis u registar kod nadležnog suda ako je poslovni subjekt osnovan prema Zakonu o privrednim društvima ili kod nadležne opštine ako je poslovni subjekt osnovan prema Zakonu o obrtu.

38. Nadalje, podnosilac zahtjeva ističe da se sporna taksa ne može smatrati ni nekim vidom poreza. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da su porezi nepovratni, derivativni prihodi države koji se ubiru na osnovu finansijskog suvereniteta države, za koje se ne daje neposredna protivnaknada. Država ubire poreze u javnom interesu kao novčani prihod prema načelu teritorijalnosti. Oporezivanje podrazumijeva oduzimanje jednog dijela dohotka od poreznih obveznika u korist države i javnih organa (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-17/11* od 30. marta 2012. godine, tač. 25. i 26, dostupna na www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu da sporna naknada nije zasnovana na bilo kakvom dohotku ili prihodu koji je poslovni subjekt ostvario na osnovu svog poslovanja, takva se naknada ne može smatrati ni porezom.

39. Dakle, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o *sui generis* javnom prihodu koji poslovni subjekti plaćaju samo zato da bi ispunili zakonsku obavezu da istaknu firmu na prostoru koji koriste nakon što se registriraju. Parlament Federacije BiH nije ni pokušao opravdati ovakvo propisivanje zadiranja u imovinu poslovnih subjekata. Naime, Ustavni sud ističe da ni Predstavnički dom, niti Dom naroda Parlamenta Federacije nisu dostavili izjašnjenje na ovaj zahtjev. Iako Parlament Federacije BiH nije donosilac spornog zakona, on je, kako je već istaknuto, preuzet (vidi tačku 19. ove odluke) i primjenjuje se na teritoriji Federacije BiH. Osim toga, sporni zakon je osnov koji, prema informacijama koje je dostavila Porezna uprava, koriste opštinska i gradska vijeća za donošenje vlastitih propisa o naplati sporne takse. S druge strane, kako je već rečeno, u Republici Srpskoj zakonodavac je u potpunosti ukinuo obavezu plaćanja takse za isticanje firme, a slična je situacija i u državama u okruženju (vidi tač. 29. i 30. ove odluke).

40. Osim toga, Ustavni sud zapaža da se i visina naknada za spornu taksu može odrediti u vrlo širokom rasponu. Prema Registru taksi i naknada Ministarstva finansija FBiH (<https://tin.fmf.gov.ba>), ove naknade se, u zavisnosti od opštine u kojoj poslovni subjekt radi,

godišnje mogu plaćati u rasponu od 5 do čak 15.000 KM, što zavisi od vrste poslovne djelatnosti i zone u kojoj se obavlja djelatnost, ali i od organa koji o tome odlučuje (kanton, opština). Ustavni sud podsjeća da nadležni organi vlasti uživaju široko polje slobodne procjene prilikom uobličavanja i provođenja politike u oblasti oporezivanja. Međutim, u konkretnom slučaju radi se o, kako je već rečeno, *sui generis* javnom prihodu koji nije ni porez ni taksa za uslugu. Upravo zbog toga, Ustavni sud smatra da je polje slobodne procjene u konkretnom slučaju uže. Naime, Ustavni sud ponovo ukazuje da se ne može utvrditi priroda spornih taksi ni razlozi zbog kojih se one naplaćuju, i to u situaciji kada se za njih ne dobiva bilo kakva usluga, niti su u vezi s ostvarenim prihodima, te da je praksa naplaćivanja taksi za istaknutu firmu napuštena u Republici Srpskoj i u državama u okruženju. Stoga, Ustavni sud smatra da osporene odredbe daju veoma široko diskreciono ovlaštenje opštinskim, gradskim i kantonalnim vlastima za njihovu ovakvu razradu kroz akte niže pravne snage, a da se za to ne mogu utvrditi prihvatljivi razlozi. Osim toga, ovo za posljedicu može imati i to da se visina sporne takse i kriteriji na osnovu kojih se ona utvrđuje mogu drastično razlikovati među opštinama, gradovima i kantonima. U nedostatku bilo kakvog drugog obrazloženja Parlamenta Federacije BiH, Ustavni sud ne može utvrditi da postoje razumni i relevantni razlozi zbog kojih bi se moglo zaključiti da je miješanje u pravo na imovinu naplaćivanjem spornih taksi opravdano javnim interesom, odnosno da su osporene odredbe proporcionalne cilju koji se želi postići.

41. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da osporene odredbe nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju.

Ostali navodi

42. Naposljetku, Ustavni sud zapaža da je podnosilac zahtjeva osporio ustavnost osporenih odredbi i s aspekta člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 14. Evropske konvencije. Međutim, Ustavni sud smatra da, s obzirom na već usvojene zaključke, nema potrebe posebno ispitivati te navode.

VII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da član 3. stav 1. tačka 4. i stav 2. istog člana i član 12. Zakona o komunalnim taksama ("Službeni list SRBiH" br. 21/77, 35/88 i 26/89) nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

44. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

